

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

53. An Electores ad Maioratum, ad Cathedram, Capellam, &c. & qui debent eligere pauperes pro dividenda eleemosyna, possint sine onere restitutionis pro his actibus aliqua munera recipere? Et quid est ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

tom. 2. tr. 32. c. 8. n. 185. & Layman in Theol. mor. lib. 3. sect. 5. n. 2. c. 6. n. 1. ubi sic asserit. Probabile est, quod neque si contra iustitiam peccet, vel ad restitutionem teneatur, qui, Ecclesiastici beneficii collatorem, iam determinatum ad alicui conferendum suatione, aut precibus eo perducit, ut sibi, vel alteri etiam minus digno conferatur. Ita Layman, qui citat etiam Adrianum, Toletum, & Sa. Vide etiam Azorium p. 3. lib. 4. c. 9. n. 3.

3. Ratio est, ut bene explicat Gutierrez can. 99. lib. 3. c. 1. n. 47. cum aliis, nam qui confert Ecclesiasticum beneficium, proprie nullam iniuriam inferit digniori, si eo praetermissio conferat minus digno, & consequenter contra Valsq. ubi supra, neque ille iniuriam inferit, qui collatorem suatione, aut precibus, ad id faciendum monet; neque collatoris peccato ita suadens cooperatur adversus dignorem, unde neuter restitutionem illi facere tenetur, quippe ei beneficium proprie, & strictè debitum non erat. Post hæc scripta inveni Bonacinam de contr. disp. 1. q. 2. punct. 12. n. 7. primam sententiam cum Valsquez, & aliis tenere; sed tu turò potes secundam opinionem amplecti.

RESOL. LII

An acceptum pro eo, quod ex charitate solum aut alterius virtutis obligatio erat debitum, quis teneatur restituere?

Et an iudex, si forte circa litem aliquam est varietas opinionum, & sententiarum, ut iudici liberum sit vivamlibet partem in iudicando sequi, possit aliquid recipere ab una parte, ut in eius potius favorem iudicet sine onere restitutionis?

Absolue chancellor est a vit. quest. 7. no se imprima. por que en la impressiõ mas nonissima viene quizado el texto de dicha question. Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 55.

§. 1. Affirmatiuè respondet Medina de restit. q. 271. Nauarrus cap. 17. n. 33. Salonijs in 2. 2. q. 62. art. 5. contr. 3. Couarruias n. reg. peccatum. part. 2. §. 2. Carbo de rest. qu. 5. & alij, unde ex mente dictorum, si alicui detur aliquid ne fornicetur, ne blasphemet, &c. esset restituendum.

2. Sed contrariam sententiam puto probabiliorem, quam tuerent Sotus de iust. lib. 4. qu. 7. art. 2. Valentia in 2. 2. qu. 6. punct. 5. & Lessius lib. 2. c. 14. dub. 9. n. 72. qui n. 69. excipit ea, quæ nullam habent difficultatem, vt odium deponere.

3. Sed nec istud, vt observat Tannerus in 2. 2. disp. 4. quest. 6. dub. 10. n. 291. caret difficultate, & voluntatis mortificatione. Ergo ita faciens, & aliquid accipiens non teneretur ad restitutionem. Notandum est tamen, stante iure naturali, quod si forte circa litem aliquam ea est varietas sententiarum, vt iudici liberum sit vivamlibet partem in iudicando sequi, esse contra iustitiam si iudex aliquid ab una parte accipiat, vt in eius potius favorem iudicet, unde in tali casu iudex tenetur ad restitutionem. Ita Tannerus ubi supra, numer. 290.

4. Licet contrariam sententiam stando in solo iure naturæ doceat Lessius in editione Parisiensi apud Bolum Theodoricum anno 1618. numer. 64. quia non tenetur ad alteram determinatè, sed liberum ei est, sequi quam maluerit; ergo si aliquid accipiat, vt hanc sequatur potius, quam illam, non facit ulli iniuriam, Consequenter patet, quia cum res non est debita, non est contra iustitiam (si solum ius naturæ spectemus) exigere pro ea re pretium, si alioquin pretio sit aestimabilis. Deinde in tali casu non accipitur pretium pro iustitia sententiæ; sed quia in hac causa hæc opinio præfertur isti, ad quod nullo modo iur-

dex tenebatur. Cæteras rationes vide apud Lessiũ, quæ omnia procedunt secluso iure positivo, quod tamen id fieri prohibet, vt ipsemet Lessius loco ultimo cit. docet

RESOL. LIII.

An electores ad Maioratum, ad Cathedralis, Capellani, &c. & qui debent eligere pauperes, pro dividenda elemosyna, possint sine onere restitutionis pro his actibus aliqua munera recipere?

Et quid est dicendum, quando dantur duo vota æqualia, an possit iudex sine onere restitutionis accipere aliquid pro electione partis, pro qua ferat sententiam?

Et notatur Iudices, & Ministros publicos accipientes munera, sola lege positiva sibi prohibita, non esse obnoxiosos restitutioni, in foro conscientie, nulla expectata sententia, quando data fuerunt ex mera liberalitate, & amicitia, aut ex gaudio, & gratitudine. Ex part. 6. tract. 6. & Misc. 1. Ref. 59.

§. 1. Negatiuæ sententiæ tanquam probabiliori adhareo per ea, quæ adducit Sayrus in Clavis Regiæ, lib. 10. tract. 5. cap. 3. numer. 8. Turrianus in 2. 2. disput. 4. dub. 3. Rebellius part. 2. lib. 18. c. 20. numer. 1. Lessius lib. 2. cap. 14. numer. 67. & alij. Et ratio est, quia omnia supradicta non conceduntur ab Electoribus, sed à fundatoribus, testatoribusque, & institutoribus Emphyteutis: quare posito quod quis sit Dominus directus, & quod alij munus electorum, aut testamentariorum spontè & voluntariè, minimeque coactè acceptarint, tenentur ex officio, & veluti ex contractu ad hanc electionem, quæ est intrinseca muneri, quod spontè & liberè acceptarunt: per hanc acceptationem se ad id spontè obligarunt; quare non possunt postea aliquid pro ea electione accipere, & tenentur ad restitutionem pretij, si quod fortè ob eam rem acceptarunt. Et ita etiam docet Fagundez in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 8. c. 26. n. 41.

2. Sed non desinam hic adnotare affirmatiuam sententiam probabilem existimare Fagundez ubi supra n. 40. pro qua numer. 39. adducit Rodriguez, Lopez, & Bannez: quia in prædictis casibus datur locus favori, seu gratificationi, vt aiunt, possessor enim Maioratus ex consanguineis potest præferre vnum, quem maluerit in æquali gradu. Item Administrator Capellæ potest eligere hoc monasterium præ illo, vt in eo aedificet, ac constituat Capellani cum suis emolumentis: & cæteris paribus potest eligere hunc pauperem præ illo, & idem ex suffragantibus ad Cathedras, quando oppositores sunt æquales: atqui illa prælatio pendet ex voluntate, libertate, & favore eligentis, quia non est debita huic determinatæ personæ: poterat enim alter sine illius iniuria præferri, ergo videtur pretio aestimabilis, quia est valde utilis hominibus, & consequenter vendi potest.

3. Unde ex his posset aliquis inferre, seclusa prohibitione iuris positivi vetantis & prohibentis munerum receptiones, quando dantur duo vota æqualia, posse iudicem licitè aliquid accipere pro electione partis, pro qua ferat sententiam. Et hanc opinionem præter Lessium à me in 3. part. tract. 5. resolut. 55. citatum probabilem esse putat nouissimè, Fagundez loco citato, numer. 34. & Ater Lusitanus Fragofo in Regim. Christ. Reipub. tom. 1. lib. 4. disputat. 9. numer. 42. nec, & hic quibus etiam adde Trullench in Decal. tom. 2. lib. 8. cap. 1. dub. 6. numer. 10. Neque hæc opinio videtur leui inniti fundamento: quia illa sententia iusta non est debita huic parti determinatæ: potest enim iustus iudex sine iniuria illius pro alia parte ferre sententiam, & lectio illius partis, pro qua est ferenda sententia,

Quæ hic est ref. antecess. §. Sed nec, & hic infra lege doctrinam §. seq. huius Resol. & aliorum eius annot.

tentia, est in manu & arbitrio iudicis: sed eligere & determinare hanc partem litigantem, pro qua feratur sententia, est fauor pendens ex voluntate iudicis, & est pretio estimabilis, quia est valde utilis litiganti, & simul est coniuncta cum aliquo incommodo iudicis, quia perdit gratiam & amicitiam alterius partis: ergo iudex potest iudex pro eo fauore pretium accipere. Secundo, quia hic non datur acceptio personarum, quae iustitiae distributione opponatur: hic enim iudex videtur esse liber ad faciendum quod voluerit: vnde illi parti, à qua pretium petitur, & accipitur, nulla fit iniuria in eo petendo, quia petitur pro re quae non est ei debita, vel alioquin est ei utilis: ergo talis donatio voluntarie donat; ergo res accepta à iudice ex duplici titulo ab eo retineri potest: primo, à titulo pretij iustitiae, secundo à titulo liberalis donationis.

4. Sed re melius considerat ego nunc sententiae negatiuae adhaereo, quia actus iustitiae est inuendibilis, & ut iudex non potest manere suspensus; sed tenetur ex iustitia pro aliquo sententiam ferre, imò tenetur ex officio se determinare ad vnam partem: ergo gratis, nam in ea determinatione consistit exercitium sui muneris. Sed si aliquis veller stare in supradicta Lessij sententia cum, vt dictum est, ad sit prohibitio iuris positivi verantis munerum acceptiones, Queritur an iudex muneris recipiens in casu, de quo loquimur, teneatur restituere ante sententiam condemnatoriam iudicis? Respondeo negatiue cum Fagundez *ubi supra* num. 32. *in fine* num. 33. *in fine*. Sed ego vt dixi Lessij sententiam modò non admitto. Verum ex his nota hic obiter Iudices, & Ministros publicos accipientes munera sola lege positua sibi prohibita non esse obnoxios restitutioni in foro conscientiae nulla expectata sententia, quando data fuerunt ex mera liberalitate, & amicitia, aut ex gaudio & gratitudine. Ita docet Molina *de iust. tom. 1. disp. 88*. Fagundez *loco citato* c. 27. n. 9. & alij, quicquid in contrarium asserat Sotus *de iust. lib. 4. qu. 7. art. 1. ad 2.* Syluester *verb. iudex. 1. numer. 3. q. 8.* & alij. Quia haec donationes seclusa lege humana positua illas prohibente, stando in solo iure naturae, validae sunt: sed leges posituae tam iuris communis, quam aliquorum Regnorum, licet illas prohibeant, non illas inuident. Ergo non tenentur iudices illas ante latam sententiam restituere.

RESOL. LIV.

An quando prouiso sit per concursum, si quis eligat dignum, omisso digniori, teneatur ad restitutionem? Et an in foro externo dicta electio sit nulla, & subrepticia, & conueniente digniori, an debeat reuocari collatio facta digno? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 210.

Sup. hoc in §. 1. Affirmatiue respondet Molina *de primogen. lib. 2. cap. 25. num. 59*. Gutierrez *canon. quae. ref. 104. in fine*, & in ref. 107. §. No. tandum est, & in ref. 108. & §. Difficul. 122.

2. Scio Martinum Ledesnam 2. 4. qu. 18. *ad fin. ver. secunda conclusio*, Mercadum *de contrall. lib. 6. cap. 17. §. 7. an si dizen los Theologos, ver. esto no lo figuo*. Gartham *de benef. part. 7. cap. 16*. Nauarrum *in manuali cap. 17. num. 74. ver. nec obstat*, & alios contrariam sententiam probabiliter docere; sed tu ne discedas ab opinione affirmatiua, tanquam probabi-

li, & tutiori; quòd autem in foro externo dicta electio sit nulla, & subrepticia, docet Azucudus *conf. 9. n. 30*. & declarauit Rota *in vna Tudensi 18. Aprilis 1609*, & coram Socerato; & *in vna Veruensi 18. Decembris 1581*. coram Giptio; & obseruat Beltraminus *in annot. ad decis. 11. Gregor. XV. vnde Io. Valerius in different. vniuers. p. 1. fori, ver. electio, different. 2. num. 1. aduertit*, conueniente digniore reuocari collationem factam digno de beneficio curam animarum habente, mediantem concursu, &c.

RESOL. LV.

An Ecclesiastici, & Religiosi peccent semper venialiter, si teneantur restituere animalia capta? Ex p. 9. tr. 9. & Misc. Ref. 40.

§. 1. CASUS passim potest accidere, & ad illud sic respondet Pater Dicastillus *de iustitia, lib. 2. tractat. 2. disp. 9. dub. 10. n. 300*. Assero quòd Ecclesiastici, qui contra prohibitionem ipsi factam ratione sui status venantur, ratò peccant mortaliter propter solam venationem, & animalia capta restituere non tenentur. Hoc vltimum satis manifestum est; quia cum animalia sint communia, & per prohibitionem non sicut in captes dominij, sua faciunt, quae capiunt sine onere restituendi. Primum verò probatur, quia venatio sine tumultu & apparatu, illis non prohibetur; & proinde sapere potest esse licita, nisi ex aliis circumstantiis fiat culpabilis. Deinde nec venatio cum apparatu illis prohibetur, nisi fiat frequenter. Si tamen venatio frequens, praesertim si domi habeant aues, canes venaticos, & famulos venatores de mortali tenere deberent; quia praedictis iuribus iniuria Religiosis hoc illis videtur prohibitum sub graui suspensionis pena. Non tamen audeo eos mortali damnare ob solam venationem; quia nec Auctores eos damnare audent. Nam Caietanus *verb. Clericorum peccata*, secluso scandalo, & contumacia, generaliter docet non peccare mortaliter. Ita etiam Bañez 2. 2. qu. 04. articulo 1. dub. 1. *in fine*. Syluester *venatio*, etiam non audeat damnare, & Nauarrus *de Regular. comment. 4. num. 26*. propter alias indecentias mortaliter damnat. Molina verò *disp. 44*. Caue, inquit, ne ex solo venationis capite facile damnes Clericos culpae lethalis, Lessius etiam *dub. 9. non obstat quòd num. 40* dixisset propter iura citata frequentationem esse mortale peccatum, num. 41. ait, ordinariè non esse, nisi tantum veniale, modò ab sit scandalum, vel periculum occisionis, vel mutilationis. Rebellius autem *sect. 2. num. 10. de mortali*, inquit, timere debent, si venatio clamorosa, & frequens sit, ratione videlicet scandali, quòd restituae possit, in quo scandali euentu videtur procedere pena suspensionis posita *cap. 11. de Clerico venatore*. Ex quibus Auctoribus & aliis multis recentioribus concludo, frequentem venationem cum apparatu prohiberi Clericis sub illa graui pena propter incommoda quae consequi illam solent, subtrahendi se ab aliis muneribus, verbis gratia dandi elemosynam, praedicandi recipienti, studendi, vel assistendi Choro, vel administrandi Sacramenta, & ob periculum etiam celebrandi in quieto, aut tumultuanti spiritu, & hac occasione ducendi canes, & aues in Ecclesiam, & Chorum sub scandalo aliorum, & impedimento attentioni debita, quòd non semel mihi vidisse contingit. Seclusis tamen his omnibus non videntur damnandi peccati mortalis. Haec vsque Dicastillus.

2. Sed non deferam hic etiam apponere verba Patris Gasparis Hurradi *de iust. disput. 1. diff. 2. c. sic*, sic apponere asserenti: Tertio, est illicita iure Ecclesiastico Clericis, & Religiosis venatio animalium terrestrium, & volu-